

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Kołodziejski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Adam Roch

SSN Stanisław Stankiewicz

Protokolant Monika Zawadzka

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Pawła Blachowskiego

w sprawie **R. A.**

skazanego z art. 286 §1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 5 listopada 2024 r.,

kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść skazanego

od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Zamościu

z dnia 4 lutego 2021 r., sygn. akt II K 843/20,

**uchyla zaskarżony wyrok i uniewinnia R. A. od popełnienia
zarzuczonego mu czynu, kosztami postępowania w sprawie
obciążając Skarb Państwa.**

[J.J.]

Adam Roch

Paweł Kołodziejski

Stanisław Stankiewicz

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Zamościu, wyrokiem z dnia 4 lutego 2021 r., sygn. akt II K 843/20 uznał R. A. za winnego tego, że *„w dniu 17 lutego 2020 roku w Z. woj [...], działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził A. K. do niekorzystnego rozporządzania mieniem w kwocie 50 złotych, w ten sposób, że poprzez sieć internet wystawił do sprzedaży słuchawki bezprzewodowe [...], które zakupiła K. K. córka pokrzywdzonej i pomimo otrzymania przelewem pieniędzy, nie przesłał przedmiotowych słuchawek kupującej, czym wprowadził błąd A. K., co do zamiaru i możliwości wywiązania się z warunków umowy, działając tym samym na jej szkodę”*, tj. popełnienia przestępstwa z art. 286 § 1 k.k., za które na podstawie tego przepisu wymierzył mu karę *„6 (sześciu) miesięcy”* (pkt 1). Ponadto na podstawie art. 46 § 1 k.k. zobowiązał ww. do naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem, poprzez zapłatę na rzecz K. K. kwoty 50 zł (pkt 2) oraz orzekł w przedmiocie kosztów procesu (pkt 3).

Powyższy wyrok nie został zaskarżony przez żadną ze stron i uprawomocnił się w dniu 12 lutego 2021 r. Pisemne uzasadnienie orzeczenia nie zostało sporządzone z uwagi na brak wniosku stron w tym zakresie.

Kasację od powyższego wyroku na korzyść skazanego R. A. wywiódł Rzecznik Praw Obywatelskich. Zaskarżając to orzeczenie w całości zarzucił mu *„rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie prawa procesowego, tj. art. 410 k.p.k. oraz art. 413 § 2 pkt 2 k.p.k., poprzez brak oparcia wyroku o całość okoliczności ujawnionych wtoku rozprawy głównej, a skutkujące błędnym określeniem osoby mającej być wprowadzoną w błąd, która to następnie miałaby dokonać rozporządzenia mieniem, a także w zakresie orzeczenia o karze poprzez wadliwe orzeczenie, polegające na niedookreśleniu i braku wskazania jej rodzaju, a zatem bez faktycznego dokonania rozstrzygnięcia w tym zakresie w sposób umożliwiający wykonanie wyroku”*. W konsekwencji Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i uniewinnienie R. A. od zarzucanego mu czynu.

Powyższą kasację poparł obecny na rozprawie prokurator Prokuratury Krajowej, który również wniósł o uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w Zamościu i uniewinnienie R. A. od zarzucanego mu czynu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna, co skutkowało rozstrzygnięciem zgodnym z wnioskiem skarżącego i prokuratora.

Na wstępie podkreślić należy, że brak pisemnego uzasadnienia zaskarżonego wyroku niewątpliwie utrudniał skarżącemu zdekodowanie pierwotnego uchybienia, które w konsekwencji skutkowało poczynieniem w sprawie błędnych ustaleń faktycznych co do osoby pokrzywdzonej działaniem R. A.. Trudno bowiem ustalić czy sąd *meriti* czyniąc ustalenia w powyższym zakresie pominął tę część zeznań świadków A. K. i K. K., które wskazują jednoznacznie, że zarówno osobą wprowadzoną w błąd, jak i doprowadzoną do niekorzystnego rozporządzenia mieniem przez R. A. była K. K. (rażące naruszenie art. 410 k.p.k.), czy też przekroczył granice swobodnej oceny dowodów, nie dając w tej części wiary zeznaniom wskazanych świadków (rażące naruszenie art. 7 k.p.k.). Rzecznik Praw Obywatelskich doszedł do przekonania, że u podstaw błędnych ustaleń faktycznych Sądu Rejonowego w Zamościu legło pierwsze ze wskazanych uchybień, które to stanowisko w realiach przedmiotowej sprawy uznać należało za uprawnione.

Obraza art. 410 k.p.k. zachodzi wówczas, gdy sąd orzekający opiera swoje orzeczenie na materiale nieujawnionym na rozprawie głównej, bądź opiera się tylko na części materiału dowodowego, a jego rozstrzygnięcie nie jest wynikiem analizy całokształtu ujawnionych okoliczności (wyrok SN z dnia 23 marca 2010 r., II KK 248/09). Pominięcie istotnych dla sprawy okoliczności, które mogą mieć wpływ na rozstrzygnięcie o sprawstwie, winie, kwalifikacji prawnej czy karze, stanowi zatem oczywistą obrazę tego przepisu (zob. m.in. wyrok SN z dnia 7 czerwca 1974 r., V KRN 43/74, OSNKW 1974, nr 11, poz. 212; wyrok SN z dnia 16 lutego 1977 r., IV KR 320/76, OSNPG 1977, nr 7, poz. 62). Przenosząc powyższe uwagi na grunt niniejszej sprawy należało przyznać rację Rzecznikowi Praw Obywatelskich, że z depozycji A. K. i K. K. wynikają okoliczności, które zostały całkowicie pominięte w toku wyrokowania. Świadek K. K. zeznała bowiem, że w dniu 17 lutego 2020 r. za pośrednictwem strony internetowej dokonała zakupu słuchawek i „tego samego dnia ja dokonałam przelewu pieniędzy w kwocie 50 złotych” (k. 5). Dołączyła również potwierdzenie przelewu wskazanej kwoty ze swojego rachunku bankowego prowadzonego przez Bank S.A., na którym widnieje jako zleceniodawca (k. 23). Jej

relacje korespondują z zeznaniami A. K., która jeszcze w postępowaniu przygotowawczym oświadczyła, że jest matką K. K., lat 17, która „[z]a przedmiotowe słuchawki zapłaciła ze swojego konta z pieniędzy jakie otrzymuje ode mnie” (k. 25). Z kolei przed sądem zeznała, że „[j]a niewiele wiem, córka pytała czy może sobie kupić słuchawki, miała swoje konto i swoje pieniądze” (k. 102v). Z powyższych dowodów wynika zatem niezbiecie, że osobą wprowadzoną w błąd i doprowadzoną do niekorzystnego rozporządzenia mieniem była K. K., a nie jak przyjął Sąd Rejonowy w Zamościu, jej matka A. K..

Powyższego stanowiska nie zmienia fakt, iż pokrzywdzona w chwili czynu była małoletnia. Zgodnie z art. 20 k.c. osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może bez zgody przedstawiciela ustawowego zawierać umowy należące do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego. Nie budzi wątpliwości, że w realiach przedmiotowej sprawy do powyższej kategorii zaliczyć należy zakup słuchawek za kwotę 50 zł. Co więcej, w myśl art. 22 k.c., jeżeli przedstawiciel ustawowy osoby ograniczonej w zdolności do czynności prawnych oddał jej określone przedmioty majątkowe do swobodnego użytku, osoba ta uzyskuje pełną zdolność w zakresie czynności prawnych, które tych przedmiotów dotyczą. Do swobodnego użytku małoletniego mogą być oddane m.in. środki pieniężne, które małoletni może wpłacać na swoje rachunki bankowe lub za pośrednictwem banku wpłacać na rachunki osób trzecich (zob. m.in. P. Bodył-Szymala, *Małoletni posiadaczem rachunku bankowego, cz. I.*, Pr.Bankowe 2004, nr 12, s. 76). Potwierdza to treść art. 58 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 2488 z późn. zm.), który stanowi, iż małoletni posiadacz rachunku oszczędnościowego, rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego lub rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej może po ukończeniu trzynastu lat swobodnie dysponować środkami pieniężnymi zgromadzonymi na tych rachunkach, o ile nie sprzeciwi się temu na piśmie jego przedstawiciel ustawowy. Z akt sprawy wynika niezbiecie, że A. K. przekazywała swej 17-letniej córce K. K. środki pieniężne na jej rachunek bankowy, którymi ta mogła bez ograniczeń rozporządzać, z czego skorzystała zawierając umowę z R. A..

Reasumując, sąd *meriti* pominął istotne okoliczności sprawy wskazujące, że to nie A. K., a jej córka K. K. została wprowadzona w błąd co do zamiaru i możliwości

wywiązania się z warunków umowy przez R. A. oraz doprowadzona do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, czym rażąco naruszył art. 410 k.p.k. Jednocześnie uchybienie to miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, albowiem skutkowało przypisaniem oskarżonemu odpowiedzialności za czyn popełniony na szkodę osoby, która nie została pokrzywdzona jego działaniem.

Ponadto – jak słusznie zauważył Rzecznik Praw Obywatelskich – zaskarżony wyrok zapadł również z rażącą obrazą art. 413 § 2 pkt 2 k.p.k. Sąd *meriti* skazał bowiem R. A. na karę „6 (sześciu) miesięcy” nie dookreślając jej rodzaju. Taki wyrok z oczywistych względów nie może być wykonany, a powyższego błędu nie sposób uznać za oczywistą omyłkę pisarską (zob. wyrok SN z dnia 7 kwietnia 2010 r., IV KK 444/09, OSNwSK 2010, nr 1, poz. 663).

O ile to ostatnie uchybienie mogłoby zostać konwalidowane przy ponownym rozpoznaniu sprawy, o tyle modyfikacja samego opisu czynu na obecnym etapie nie jest już możliwa z uwagi na zakaz *reformationis in peius*. Wyrok Sądu Rejonowego w Zamościu został zaskarżony na korzyść R. A., stąd też niedopuszczalne byłoby czynienie nowych, niekorzystnych dla niego ustaleń faktycznych w sprawie.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i uniewinnił R. A. od popełnienia zarzucanego mu czynu. Konsekwencją takiego rozstrzygnięcia było obciążenie Skarbu Państwa kosztami postępowania w sprawie, zgodnie z art. 632 pkt 2 k.p.k.

[

Adam Roch Paweł Kołodziejski Stanisław Stankiewicz

J.J.]

r.g.